

Portrét Márie Terézie

Bol osobným poradcom panovníčky Márie Terézie pre uhorské historicko-právne, majetkovo-právne a školské záležitosti. Panovníčka ho vymenovala do Dvorskej študijnej komisie, ktorej úlohou bolo aj založenie Akadémie vied vo Viedni podľa vzoru Francúzskej akadémie vied, čo sa však neuskutočnilo. Vydával *Privilegierte Anzeigen* (Výsadné oznamy), ktoré obsahovali prehľad posledných vedeckých výsledkov. Podieľal sa aj na vypracovaní školskej reformy. Jej návrh, ako kolektívne dielo viacerých autorov, je aj dnes známy pod názvom *Ratio educationis* (Školský poriadok). Počas prípravy návrhu bol Kollár riaditeľom všetkých viedenských gymnázií a na dvoch z nich reformu overoval vo výučbe. Cisárovná Mária Terézia si ho veľmi vážila a jeho politické názory ovplyvňovali činnosť Štátnej rady. Za osobitné zásluhy mu v roku 1775 obnovila šľachtictvo a darovala majetok – dedinu Keresztény v Šopronskej stolici. Jej náklonnosť ku Kollárovi potvrdzuje i skutočnosť, že sa stala krstnou matkou jeho dcéry, ktorá dostala na jej počesť meno Mária Terézia.

A. F. Kollár

Protest uhorskej šľachty – pálenie kníh A. F. Kollára

Údaje o minci

Nominálna hodnota: 10 eur

Materiál: Ag 900/1000

Cu 100/1000

Hmotnosť: 18 g

Priemer: 34 mm

Hrana: nápis do hĺbky:

• VZDELANEC • DVORSKÝ RADCA MÁRIE TERÉZIE

Náklad: limitovaný náklad v bežnom a proof vyhotovení

11 000 ks

Autor návrhu: akad. soch. Zbyněk Fojtů

Rytec: Filip Čertaský

Výrobca: Mincovňa Kremnica

Na líci mince je zobrazená časť dobovej knižnice doplnená názvom vedeckého diela Adama Františka Kollára *Analecta monvmentorvm omnis aevi Vindobonensia* (Viedenská zbierka dokumentov všetkých čias). V ľavej časti mincového poľa je štátny znak Slovenskej republiky. Pri hornom okraji mince je v opise názov štátu SLOVENSKO. V spodnej časti mincového poľa je letopočet 2018. Označenie nominálnej hodnoty mince 10 EURO je v dvoch riadkoch vsadené do spodnej časti knižnice. Značka Mincovne Kremnica MK a štylizované iniciály autora výtvarného návrhu mince akad. soch. Zbynka Fojtů ZF sú medzi knihami v ľavej hornej časti mincového poľa.

Na rube mince je portrét Adama Františka Kollára. Vľavo od portrétu je v opise meno a priezvisko ADAM FRANTIŠEK KOLLÁR a vpravo od portrétu sú letopočty jeho narodenia a úmrtia 1718 – 1783.

Vydala: © Národná banka Slovenska, marec 2018

Foto: TV Matica slovenská, Wikimedia (Bwag), Progress Promotion
<http://www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/eurove-mince/zberatelske>

Adam František Kollár

300. výročie narodenia

Strieborná zberateľská minca

Adam František Kollár – vzdelanec, polyglot, právny historik a dvorský radca bol výnimočnou osobnosťou vedeckého sveta. Už počas svojho života bol známy v celej Európe. Pre jeho vedomosti, múdrosť a rozhladenosť ho nazvali podľa gréckeho filozofa „slovenský Sokrates“.

Narodil sa 15. apríla 1718 v Terchovej. Vzdelanie získal v jezuitskom gymnáziu v Banskej Bystrici, Banskej Štiavnici a v Trnave, kde vstúpil do rádu Spoločnosti Ježišovej. Noviciát absolvoval v Trenčíne. V rokoch 1740 – 1742 študoval na filozofickej fakulte vo Viedni. Vo vzdelávaní pokračoval v rokoch 1746 – 1748 štúdiom teológie a jazykov – hebrejčiny, turečtiny, perzštiny. Štúdium teológie ukončil v druhom ročníku a z jezuitského rádu vystúpil pred vysviackou so súhlasom pápeža. V tomto období ovládal, okrem už spomenutých jazykov, aj latinčinu, gréčtinu, nemčinu, maďarčinu, francúzštinu a taliančinu. Až do svojej smrti pôsobil vo Viedni. Zomrel 10. júla 1783.

Kollárovým pôsobiskom sa v roku 1748 stala Dvorská knižnica, kde bol najskôr pisárom, neskôr kustódom. V roku 1772 sa stal jej vedúcim a v roku 1774 riaditeľom s hodnosťou dvorského radcu.

Výber z odborných prác A. F. Kollára

Pamätná tabuľa A. F. Kollára vo Viedni

*A. F. Kollár
Director*

Prácu v knižnici zameral na rozširovanie fondov a ich katalogizáciu. Vypracoval štvorzväzkový systematický katalóg teologických tlačí, skompletizoval a vydal súpis rukopisných kódexov. Jeho zásluhou vznikla vo Viedni v roku 1778 Cisársko-kráľovská akadémia orientálnych jazykov.

Filozofické a právnické názory Adama Františka Kollára sú súčasťou tereziánskeho osvietenstva. Zastával myšlienku absolútnej moci osvietenského panovníka. Bol kritický k niektorým predstaviteľom katolíckej cirkvi, k výsadám šľachty a hospodárskemu a sociálnemu postaveniu poddaných, čo vyjadril v práci *O počiatkoch a ustavičnom používaní zákonodarnej moci*. Spis vyvolal pobúrenie, bol zakázaný a pre Kollára žiadali vyhnanstvo. Do slovenčiny preložil tereziánsky urbár. Bol autorom viacerých historických diel, napríklad *O pôvode, rozšírení a osadení rusínskej národnosti v Uhorsku*. V oblasti jazykovedy preložil rukopis tureckej kroniky *Koruna dejín*, vydal latinskú gramatiku a učebnice latinčiny.

Menej známou stránkou Kollárovej osobnosti je jeho básnická tvorba. Latinské verše venoval Márii Terézii a jej manželovi Františkovi Lotrinskému, ale aj osvietenскеj panovníčke na ruskom tróne Kataríne II.

Terchová – rodisko A. F. Kollára

Knižnica, v ktorej pôsobil A. F. Kollár, sa nachádza v Hofburgskom paláci vo Viedni

Výber z odborných prác A. F. Kollára